

Секція: Банківська справа

БАКАЇМ Н.Я.

Аспірантка економічного факультету

Львівського національного університету імені Івана Франка

м. Львів, Україна

ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЮ БАНКІВ В УКРАЇНІ

Метою банківського контролю на сьогоднішнє створення умов добровільного мотиваційного прямування банківської системи до виконання вимог і стандартів капіталу та ліквідності. Багато українських експертів в галузі банківського сектору, економіки, називають відновлення довіри між банками і клієнтами основою стабілізації банківської системи, а також зростання капіталізації банків.

Можна виділити дві ключові проблеми контролю банків, що підсилюють одна одну і вказують на відсутність належного нормативно-правового забезпечення контролю:

- неналежне виконання НБУ своїх повноважень, несумлінне управління банками, намагання отримання надприбутків;
- відсутність неупередженого суду щодо захищеності права власності.

Тому, необхідно вдосконалювати існуючі, приймати нові законодавчі положення, що регулюють відносини в банківській сфері, зокрема, перш за все, необхідно на законодавчому рівні забезпечити захист інтересів позичальника та клієнта. Це дозволить зменшити потенційні ризики для обох сторін.

Серед зареєстрованих на сьогоднішні законопроектів варто виокремити Проект Закону №2286а «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення довіри між позичальником та кредиторами». Положення даного законопроекту створюють умови для забезпечення

захисту законних прав кредиторів у зв'язку з невиконанням позичальниками умов договорів, а саме [1]:

- зрівняння прав забезпечених та конкурсних кредиторів у процедурі банкрутства;
- спрощення процедури звернення стягнення на предмет іпотеки у разі його самочинного переобладнання (перепланування) іпотекодавцем;
- встановлення права забезпеченого кредитора у процедурі банкрутства іпотекодержателя придбати непродане на аукціоні майно за найнижчою ціною;
- надання банкам права доступу до державних реєстрів з метою вивчення платоспроможності потенційного позичальника.

В межах реалізації останнього пункту проекту з вищеназваних до Верховної Ради України внесено ще один проект закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо створення та ведення Кредитного реєстру Національного банку України». Метою створення такого реєстру є мінімізація ризику банків за кредитними операціями за рахунок доступу до повної кредитної історії позичальників [2]. Наявність Кредитного реєстру буде сприяти прозорості у сфері кредитування, зокрема:

- надає НБУ право на створення кредитного реєстру, отримання від банків та надання інформації щодо юридичних та фізичних осіб-сторін операції;
- зобов'язує банки, в тому числі неплатоспроможні та такі, щодо яких прийнято рішення про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію надавати дану інформацію до Кредитного реєстру НБУ;
- надає банкам право отримувати інформацію з Кредитного реєстру.

Реалізація положень даного законопроекту створить реальну можливість скоротити розмір безнадійної заборгованості банків. Оскільки, безнадійна заборгованість списується за рахунок страхових резервів, то

скорочення такої заборгованості сприятиме дотриманню банками нормативів капіталу, його резервування.

Формування банком страхових резервів за кредитами та відсотками з власних коштів, компенсування збитків за їх рахунок, мотивує управління банків детальніше підходити до питання перевірки позичальника на платоспроможність, для зменшення ймовірності виникнення безнадійної заборгованості.

З метою недопущення ототожнення процедури списання (відшкодування) банком безнадійної заборгованості за рахунок резерву, з анулюванням кредитором за його власним рішенням суми кредиторської заборгованості позичальника у Податковому Кодексі пропонується внести термін «прощення» (анулювання) боргу.

Мінімізацію негативного впливу складної економічної ситуації на банківську систему забезпечить прийняття змін до Закону України «Про заходи спрямовані на сприяння капіталізації та реструктуризації банків». Ці зміни передбачають надання НБУ права не відносити банк до категорії неплатоспроможних в разі погіршення фінансового стану банку через зростання курсу іноземних валют до національної валюти України. Даний закон, прийнятий 28.12.2014 року, і в першу чергу повинен забезпечити дотримання банком наступних вимог [3]:

- показника достатності капіталу 1-го рівня – не менше 7%;
- нормативу достатності (адекватності) регулятивного капіталу – не менше 10%;
- достатність капіталу першого рівня – не менше 4,5% розрахована за базовим та песимістичними сценаріями до 2016 року.

Отже, банківський контроль сьогодні повинен бути направлений на попередження ситуацій з браком капіталу та ліквідності. А це можливо лише при вдосконаленні правового поля, використання світового досвіду

антикризового управління, відновлення взаємодовіри постачальника та кредитора.

Література

1. Проект закону України №2286а «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення довіри між позичальником та кредиторами» від 03.07.2015р. №667-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua>.

2. Проект закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо створення та ведення Кредитного реєстру Національного банку України» від 16.09.2015р. № 3111 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH2EF00A.html

3. Закон України «Про заходи спрямовані на сприяння капіталізації та реструктуризації банків» від 28.12.2014р. №78-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/78-19> (Остання редакція від 12.08.2015р.)